

НИКОЛАЙ РАЙНОВ
МАЛКИЯТЪ ГРАФЪ
АНГЛИЙСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Малкиятъ графъ билъ наистина малъкъ по години, но много голѣмъ по значение на своята титла и по богатство. Той билъ на единъ месецъ, когато умрѣлъ баща му, а година следъ това починала и майка му.

Казвали го Берти. Той билъ тъничъкъ, строенъ, съ хубавичко лице, едри очи и гъста къдрава коса. Изглеждалъ по-младъ отъ годинитѣ си, защото го пазѣли и треперѣли надъ него, като надъ порцеланова кула, която може да се чупи всѣки мигъ.

Еднички роднини на Берти били вуйчо му и баба му. Тѣ живѣли, заедно съ малкия графъ, въ Авильонския замъкъ. Малцина имъ идвали на гости. А и тѣ не отивали никжде. Берти билъ принуденъ да прекарва времето си все между възрастни хора. Поради това не билъ никога веселъ.

Той билъ добъръ по душа и всички го обичали. Гледали да угаждатъ на всичкитѣ му желаня. Той билъ едничъкъ наследникъ на авильонскитѣ графове, а това значело вече много нѣщо. Заобиколенъ отъ възрастни мъже и жени, които се грижели постоянно за него и треперѣли надъ живота и здравето му, Берти вече не умѣлъ да се грижи самъ за себе си.

Това виждали всички. Излѣзе ли самъ на улицата, навѣрно ще го стѣпчатъ коне. Събере ли се съ други деца, кой знае пѣкъ, що ще стане! Затворенъ въ замъка, малкиятъ графъ растѣлъ въ постояненъ страхъ, като гледалъ, колко се боятъ другитѣ за него. Лишенъ отъ другари и връстници, той ставалъ замисленъ и сериозенъ за годинитѣ си.

Авильонскиятъ замъкъ се издигалъ на една планина, надъ езерото, заобиколено отъ гори. Тамъ се живѣло еднообразно. Роднинитѣ на Берти били готови да налѣятъ злато и бисеръ въ млѣкото му, стига да може да ги изпие, но и на умъ не имъ идвало, че момчето има нужда отъ шумъ, отъ игри, отъ весели забави и отъ шеги, безъ които животътъ на едно дете би билъ страшно досаденъ.

Единъ ученъ свещеникъ учелъ постоянно малкия графъ. Слуги и слугини се грижели за храната му. Дрехи му правѣли всѣки месецъ. А играчки ималъ — колкото за децата отъ цѣло училище. И то — какви играчки! Кукли, които танцуватъ, свирятъ на китара или се борятъ. Животни, които по всичко приличатъ на истински: тичатъ, лаятъ, подскачатъ, озъбватъ се, изправятъ се на заднитѣ крака. Сетне

смѣшници, палячовци, войници и офицери, кораби, различни оржжия, голѣми кжци отъ дѣска, гума и позлатена тенекия, високи църкви и замъци, които се сглобяватъ и разглобяватъ — и още много други, каквито повечето деца не сж никога виждали.

Но всичко това скоро омръзнало на Берти, защото нѣмало съ кого да си играе. Наистина, неговата бабичка била готова да си играе съ него и по цѣль день, ала може ли бабичка на шестдесетъ години да замѣни другарь-врѣстникъ на малко момче?

Берти прекаралъ повечето си време въ четене. А въ замъка имало много книги. И нови се купували постоянно.

— Иди си поиграй, Берти! Иди си потичай по градината! — казвалъ му свещеникътъ-възпитателъ. — После ще четешъ.

— Нѣма съ кого да играя, — отговарялъ малкиятъ графъ.

Всички въ замъка и околността мислѣли, че Берти е най-щастливото дете на свѣта. Никому не идвало на ума, че графътъ може да бжде недоволенъ отъ нѣщо. И какъ да бжде недоволенъ? Той биль заобиколенъ отъ царски разкошъ. Спѣлъ на легло отъ слонова кость, украсено съ изображения отъ сребро и злато. Имотитѣ му стрували милиони, а земята му била колкото една държава.

Веднѣжъ той запиталъ бавачката:

— Защо ме наричатъ графъ?

— Защото си графъ, — отвърнала тя, понеже не можела да измисли по-добъръ отговоръ.

Тогава Берти задалъ сжщия въпросъ на свещеника. Оня му отговорилъ:

— Такава е твоята титла, мое момче. Никога недей забравя, какви длѣжности ти налага тя. Графътъ трѣбва да пази честъта на своето име и да бжде примѣръ за всички.

Затворениятъ и заседналъ животъ повлиялъ върху здравето на Берти. Момчето почнало да бледнѣе и слабѣе. Лѣкарътъ казалъ на роднинитѣ му, че трѣбва да промѣни климата и за нѣкое време да остави учението.

Решили графътъ да замине, заедно съ баба си, лѣкаря, слугитѣ, слугинитѣ и голѣмото куче Ралфъ (което се не отдѣляло отъ Берти), за единъ голѣмъ островъ, та да си поправи здравето. Всички се качили на хубава яхта, която принадлежала на Бертовия баща, а следъ време

щѣла да бжде на младия графъ. Берти билъ много доволенъ. Той гледаль водата на голѣмото езеро и разпитваль всички за рибитѣ.

— Ехе, и ти, Берти! Намѣрилъ си за що да питашь, — казала бавачката. — Рибитѣ сж си риби, като всички риби. Мръсни, плъзгави, лигави. Тѣ сж хубави, само когато ги опекагъ.

А бабата отговаряла:

Рибитѣ, миличкъ, сж създадени да живѣягъ въ водата, както птицитѣ — въ въздуха.

Но тия отговори не задоволявали момчето. Само лѣкаргъ можель да разправи на Берти нѣщо повече за рибитѣ, защото билъ запознатъ съ живота на животнитѣ. Но той билъ на служба и трѣбвало да се покорява на Бертовата баба. А тя казвала, че на такива глупави въпроси, каквито задава внукъ ѝ, не бива да се отговаря.

Малкиятъ графъ изглеждалъ боленъ, измжченъ, когато слѣзълъ отъ яхтата. Синитѣ му очи горѣли. Краката му, обути въ червени копринени чорапи, били тѣнки като пржчици. И ржцетѣ му били сухи. Хората, които го срѣщали, си шепнѣли, че това богатско дете, навѣрно, не ще прѣживѣе дълго. И Берти чулъ тия думи, но се не уплашилъ.

— Що отъ това, че ще умра? — си помислилъ той. — Може пкъ смъртъта да е по-хубава отъ живота! На оня свѣгъ, навѣрно, ще намѣря другари, съ които ще си играя.

Бабата наела една кжца наврѣхъ високото гористо бърдо, което се спускало къмъ езерото. Отъ прозорцитѣ имало хубави изгледи. Берти билъ свободенъ презъ цѣлия день, защото нѣмалъ вече учение. Когато е хубаво времето, излизаль по двора, а въ лошо време си стоялъ въ детската стая, препълнена съ играчки.

Той се надяваль, че поне сега ще го оставягъ свободенъ, но надеждитѣ му се не сбжднали. Подъ бърдото имало много деца, съ които малкиятъ графъ би си играль съ удоволствие, но бабата му не позволявала да се събира съ тѣхъ. Той яздѣлъ едно силно конче и препускалъ съ него презъ гората, ала тогава го придружаваль слугата Джемсъ. Когато трѣгне по разходка, съ него вървѣла бабичката или нѣкоя слугиня. Отиде ли да се кжпе въ езерото, слугата го пазѣлъ да се не срѣща съ ония момчета, които играели по брѣга. А излѣзе ли въ градината, отведнжжъ се явявала отъ нѣкжде баба му.

Тоя постояненъ надзоръ тежалъ страшно на Берти. Много му се искало да го пуснатъ да отиде, кждето си ще и да си играе, съ когото

пожелае. Съ каква завистъ гледалъ той децата, които правѣли кжци отъ мокъръ пѣсъкъ на брѣга и пускали въ езерото лодки! Понѣкога го качвали на яхтата, за да го разходятъ около острова. Но той не билъ доволенъ и отъ това. И на яхтата, като другаде, бавачката и слугитѣ му казвали постоянно да не отива тамъ и да не върши това и това. На момчето се искало да си съблѣче бѣлитѣ моряшки дрехи съ златни копчета и да облѣче, вмѣсто тѣхъ, парцали, па да избѣга отъ кжци.

Презъ юний Берти навършилъ осемъ години. Тогава му поднесли много подарѣци, но имъ се не израдвалъ. Когато вечерята си легналъ, въ ума му се мѣрнала отново мисълта за бѣгството отъ кжци. Не е ли най-добре да избѣга и да трѣгне да пжтува по свѣта, за да прави добро на другитѣ? Той билъ челъ въ книгитѣ, че много велики хора, които свѣтътъ уважава, правили така: ходили по земята и помагали на другитѣ.

Тая мисълъ му се видѣла толкова хубава, че той не можелъ до късно да заспи. Щомъ почнало да се развидѣлява, Берти станалъ и почналъ да се облича. Тая работа вървѣла бавно, тѣй като момчето се обличало само за пръвъ пжтъ: до тогава го обличали слугинитѣ. Голѣмото куче скочило и почнало да обикаля около него, съ надежда, че малкиятъ господаръ ще вземе и него за другаръ въ ранната разходка. Но Берти го не взелъ, защото си помислилъ:

— Кой знае, какви опасни приключения ще ми се случатъ! Не трѣбва да излагамъ на опасностъ Ралфа.

Той хвърлилъ на кучето ржавицата си, направилъ му знакъ да лежи мирно и трѣгналъ. Разбира се, Берти стжпвалъ на прѣсти, за да не събуди слугитѣ и слугинитѣ. Той се спусналъ презъ прозореца въ градината, а отъ тамъ се озовалъ съ бѣгъ въ горичката. Една пжтека водѣла на долу, къмъ езерото. По нея трѣгналъ малкиятъ графъ.

Слънцето не било още изгрѣло. Небето се червенѣло на изтокъ. Птичкитѣ се събуждали и съ чуруликане се търсѣли една друга.

— Ахъ, колко е хубаво! — викналъ Берти. — Защо не ми е дошло до сега на умъ да стана преди изгрѣвъ-слънце? И защо другитѣ хора още спятъ?

Съ тичане стигналъ той до брѣга на морето. Тамъ видѣлъ едно момче, което седѣло въ лодка и приготвяло мрежи за риба.

Берти извадилъ една едра сребърна монета и попиталъ момчето:

— Можеш ли ме прекара на другия брѣгъ, хе тамъ — за тия пари?

— Разбира се, малки господарю, — отвърнало зарадвано говедарчето. — За толкова пари азъ бихъ прекаралъ и десетъ души.

Малкиятъ графъ скочилъ въ лодката съ оная бързина, съ която се отличаватъ пленниците пуснати на свобода. Лодката била стара, прогнила и кална. Берти си изцапалъ бѣлитѣ моряшки дрехи. Но това не значело за него нищо. Прѣвъ пжтъ презъ живота си той билъ самъ, правѣлъ каквото си иска и всичко му се харесвало.

Лодкарчето било силно момче и гребѣло бърже. Не ще и дума, яхтата на графа била много по-хубава отъ нея. Тя била голѣма, чиста, блестяла като огледало. Гребците били облѣчени въ бѣли дрехи и на главитѣ си носѣли червени шапки. Но на яхтата не било толкова хубаво, колкото на тая кална лодка. Тамъ постоянно нѣкой вървѣлъ по петитѣ на Берти и му казвалъ: „Недей се облѣга!“ — „Гледай — прѣскитѣ да ти не изцапатъ дрехитѣ!“ — „Пази се!“ — „Внимавай!“

Като гледалъ брѣговетѣ на езерото, надъ които се издигали стрѣмни скали, а надъ тѣхъ се навеждали листнати буки, брѣзи и други дървеса, Берти си помислилъ, че пжтува въ страната на приказкитѣ.

Но ето, че стигнали до брѣга. Момчето, което карало лодката, казало:

— Хайде слѣзъ, малки господарю! Азъ трѣбва да върна лодката, че инакъ баща ми ще ме пребие.

— Че защо?

— Защото лодката е негова. Азъ те превозихъ, безъ да го питамъ. Той ще ме нашляпа съ плесници.

Малкиятъ графъ се зачудилъ. Той билъ слушалъ, че мечкитѣ удрятъ плесници на своитѣ мечета, но не можелъ да си помисли, че и момчетата (при това голѣмитѣ момчета) ядатъ плесници отъ бацитѣ си.

Той казалъ на лодкарчето:

— Щомъ лодката не е твоя, не е трѣбвало да я вземашъ. Ти си постѣпилъ зле.

— Да, но ти ми даде голѣма сребърна монета. Можехъ ли да се откажа отъ нея?

— Азъ не искахъ да те карамъ да вършишъ зло. Защо ми не каза, че лодката не е твоя?

Безъ да му отговори, лодкарчето подкарало лодката обратно.

Берти тръгналь по брѣга. Надъ едно бърдо се издигала кжщица. Вратата била отворена. Отъ комина излизаль пушекъ. Малкиятъ графъ усѣтилъ гладъ. Дали да влѣзе въ кжщицата? Ами ако го хванатъ и задържатъ, па го пратятъ обратно въ кжщи?

Не, по-добре ще бжде — да тръгне по брѣга. Па и възкачването по стръмното бърдо е трудно.

Берти постояль, помислилъ и тръгналь пакъ по брѣга. Но тоя пжтъ билъ доста трудень. Трѣбвало да се минава по скали, да се прескачатъ ями и трапища, да се газии изъ трънливи храсти.

Берти походилъ около половина часъ и видѣль едно селце, разположено подъ горитѣ. Когато стигналь тамъ, селцето още спѣло. На много отъ хижитѣ му, покрити съ слама, сгушени подъ голѣми дървета или притаили се всрѣдъ китни овощни градини, вратитѣ не били още отворени. Въ селото имало само една улица. Дърветата, които я заграждали, били много гжсти. Тѣ образували надъ уличката сводъ отъ прохладна листовина.

Минавайки по тая улица, Берти видѣль, че една жена разтваря капацитѣ на своята хлѣбарница.

Той се спрѣль и запиталь:

— Мога ли да ви помоля, госпожо, да ми продадете малко хлѣбъ и млѣко?

При това той си снелъ шапката и се поклонилъ учтиво.

Хлѣбарката се спрѣла и се засмѣла.

— Разбира се, момченце. Азъ продавамъ само хлѣбъ, но на драго сърдце ще ти дамъ и млѣко. Ти си много хубавъ и любезень. Влѣзь!

Берти влѣзълъ въ една тъмна стаичка, която му се сторила много привлѣкателна, тѣй като миришела на топль хлѣбъ, а той билъ гладень.

Жената сложила предъ момчето голѣма чаша съ млѣко, хлѣбъ и дървена лъжица. Берти си пѣхналь ржката въ джеба, за да плати, но... о, ужась! — тамъ се не оказали ни пари, ни кесия, ни часовникъ. Всичко било изчезнало.

Момчето се изчервило, а после побледнѣло. То предположило, че кесията съ паритѣ и часовникътъ му сж паднали въ езерото. И презъ ума не му минавало, че лодкарчето го е обрало. А то го било наистина обрало и затова бързало да върне лодката.

Малкиятъ графъ станалъ, отмѣстиль чашата и казалъ гузно на хлѣбарката:

— Извинете ме, госпожо, но азъ мислѣхъ, че имамъ пари, а излиза, че съмъ ги изгубилъ. Много ви благодаря, но не мога да се възползувамъ отъ вашата закуска.

Добродушната хлѣбарка разбрала по отбранитѣ думи и благородния тонъ на момчето, както и по облѣклото му, че има работа съ възпитано дете на богати родители.

— Нахрани се, нахрани се малки господинчо! — казала тя на Берти. — Много ми е драго. Наистина много ми е драго. Не бой се: родителитѣ ти ще ми платятъ нѣкога!

— Не, не, — отвърналъ малкиятъ графъ. — Не, госпожо, не мога, не бива.

И, като се боелъ — да не би гладътъ да задуши у него чувството на честностъ, избѣгалъ отъ хлѣбарницата и се затичалъ по улицата.

— Казватъ, че съмъ ималъ много пари, — си говорѣлъ Берти на ума, тичайки — Много пари ли? Каква полза отъ тѣхъ, когато сега не мога да си платя, за да се нахраня?

Той билъ твърдо решилъ да се не връща при баба си, при лѣкаря и при Ралфа, докле не завърши намисленото пжтуване по околността.

Като изминалъ селото, Берти се спрѣлъ да си поеме дѣха. Тичането го изморило много. Кѣде да върви сега? Кѣмъ морето ли? Не. Пжтътъ край морето води кѣмъ единъ голѣмъ градъ. Тамъ ще го познаятъ и спратъ.

И той тръгналъ кѣмъ вжтрешността на острова. Единъ пжтъ криволичелъ натамъ. Него хванало момчето. По едно време видѣло край пжтя малка продавачница. Наоколо нѣмало никакви кжщи. Задъ прозореца наредени хлѣбове, захаръ, луканки, салами и разни други нѣща за ядене. На нѣколко лавици се виждали разни стоки. Една стара, но пѣргава жена се въртѣла въ продавачницата.

Берти си откопчалъ отъ шапката златната котва, показалъ я на бабата и й рекълъ:

— Госпожо, ще бждете ли толкова добра да ми дадете нѣщо да закуся ей за това? Изгубихъ си паритѣ!

Бабичката погледнала съ премрежени очи котвата, почукнала я, помирисала я и казала:

— Това не струва нищо. Накъде си тръгналъ ти, такъвъ малъкъ, безъ пари, и самъ? Хайде влѣзь! Най-сетне нѣма да откажа да те нахраня. А котвичката ще задържа за споменъ.

Берти не знаелъ, че неговата котва струва скъпо. Той поблагодарилъ на бабичката, която му се сторила много добра. И влѣзълъ. Продавачката му донесла млѣко, хлѣбъ и кжсь студено печено месо.

До тогава и домашнитѣ на Берти, и лѣкарътъ, па дори и слугитѣ се огорчавали, че на малкия господинъ липсва похта. Той трѣбвало да пие хининово вино, рибено масло и желѣзенъ разтворъ, а все пакъ не му се ядѣло. Но тая заранъ той ялъ тѣй, както ядатъ селянитѣ, уморени отъ много работа. Никога храната не му се била струвала толкова вкусна, колкото тоя пжтъ.

Додето момчето ядѣло, бабичката го поглеждала отъ страна и си казвала:

— То е избѣгало отъ дома си. Но, разбира се, азъ нѣма да вървя да обаждамъ за това. Инакъ ще ми отнематъ златната котвичка.

Продавачката не била честна, та не печелѣла много, макаръ че идвали купувачи. Който купи отъ нея веднѣжъ, рѣдко повтарялъ. Знаели я, че примѣсва въ захарята пѣськъ, въ горчицата — лепило и въ маслото — лой.

Додето Берти закусвалъ, влѣзла една суха, костелива, жълта жена, облѣчена като просякиня.

— Моля ти се, дай ми малко млѣко за болната ми дѣщеря!

И подала на, продавачката медна монета.

— Какъ е дѣщеря ти? На оздравяване ли е?

Жената си поклатила скръбно главата.

— Никакъ я не бива.

По бледнитѣ ѝ бузи потекли сълзи.

Малко следъ това прибавила:

— Синъ ми отиде да слага примки. Ако хване птица, ще ли дадешъ нѣщо за нея?

Бабата показала съ очи къмъ Берти и подавайки млѣкото, рекла:

— Презъ юлий птицитѣ не сж вкусни.

Жената оставила монетата, взела млѣкото и си отишла.

— Тая женица трѣбва да е много бедна, — рекълъ Берти.

— Нали я гледашъ? — казала презрително бабата. — Нѣма и дрехи на гърба си.

— Тогава не биваше да ѝ вземате паритѣ. Можехте да ѝ дадете млѣко даромъ.

— Охохоооо! Я пѣкъ тоя що приказва! Слушай, малки господинчо! Азъ не ща отъ тебе умъ. Па и да ти кажа — и азъ не съмъ по-богата отъ нея. А на нея така ѝ се пада. Мжжъ ѝ биеше ловъ по чужди гори. Затвориха го и умрѣ въ затвора. Тѣй се пада на тия разбойници. Нека теглятъ!

— А синъ ѝ що прави? И той ли лови птици въ чужди гори?

— Нали я чу? И той...

— И вие искате да вземете тия птици и да ѝ дадете нѣщо срещу тѣхъ? Ви сте лоша, зла жена! — викналь Берти възмутено.

Вмѣсто да му отговори, продавачката хвърлила по него цепеница, която паднала въ кошницата съ яйца и ги изпочупила.

Берти си тръгналь. Отъ вратата той рекъль спокойно на бабата, като я изгледалъ проникателно:

— Ако срещна сѣдията, ще му кажа, каква жена сте вие. Вие мамите беднитѣ хора. Това е позорно.

Ядосаната баба лиснала подиръ момчето една кана съ помия. Дрехитѣ на Берти, и така изцапани, станали на нищо. Но той не обърналь внимание на това.

Ако можель да се огледа на голѣмото огледало въ кѣщи, малкиятъ графъ би видѣль, че прилича въ тоя мигъ повече на скитникъ, отколкото на графъ. Бѣлитѣ му моряшки дрехи били кални и мокри, червенитѣ му чорапи били изгубили своя цвѣтъ отъ езерната вода и отъ праха на пѣтя, шапката му била измачкана, а косата разчорлена. При все това, на душата му било весело. Той билъ ситъ и бодъръ отъ чистия въздухъ, що дишалъ.

По пѣтя си Берти срещналь едно момиче, което плачело. То било много грозно: съ червена коса, съ уста до ушитѣ, съ изгорѣла кафеникава кожа. Но за Берти било важно само това, че плаче.

— Защо плачешъ, момиченце? — попиталь той, като се спрѣль на тѣсната пѣтечка.

Момичето го погледнало и казало, съ хълцане:

— Отивамъ на училище.

— На училище ли? Че защо плачешъ тогава? Можешъ ли да четешъ?

— Не.

— Та мигаръ не си доволна, че отивашъ да се учишъ?

— Нѣма кой да шета въ кѣщи. Мама лежи болна. Дикъ си чупи крака. Нѣма кой да наглежда бебето. То ще обърне котела и ще се попари. Ще умре. Знамъ, че така ще стане.

— Клетото момиче! — извикалъ съчувствено Берти. — Но тогава защо отивашъ на училище?

— Защото не съмъ още навършила тринадесетъ години. На десетъ съмъ. Татко отъ миналата недѣля лежи въ затвора за това, че не ме е пращаль на училище. А кой ще наглежда бебето? Кой ще пере дрехитѣ?

И момичето се заплакало още по-силно.

Берти не разбраль нищо, тѣй като не знаелъ, че има законъ, който задължава всички родители да пращатъ децата си на училище.

— Ами какво работи баща ти?

— Работѣше на тухларната фабрика. Всички работехме тамъ. Азъ носѣхъ и бебето съ себе си. То си седѣше и кротичко си ровѣше въ глината. А въ училището не даватъ да го нося. Въ кѣщи ще се попари. Все къмъ котела се дърпа.

— Но не бива човѣкъ да не знае ни да чете, ни да пише, — казалъ сериозно Берти. — Трѣбвало е отдавна да се научишъ. Азъ почнахъ да чета, щомъ проговорихъ.

— Може твоитѣ родители да не сж работили на тухларната фабрика. А азъ трѣбваше не само да работя, но и да наглеждамъ деца. Щомъ проведихъ, трѣбваше да гледамъ Дика, после — Тома, а сега — бебето. Не ща да уча. По-добре е да правя тухли.

— О, ти не можешъ да си представишъ, колко хубави нѣща ще научишъ въ училището! Не, не, трѣбва да учишъ. Трѣбва!

— Тѣй казваше и сѣдията, когато поведе баща ми къмъ затвора. Нищо не струватъ тия хубави нѣща, за които приказвашъ, щомъ се не ядатъ. Ако ми не бѣше жално за татко, не бихъ стѣпила въ училището.

— Разбира се, ти трѣбва да го съжалишъ и да отивашъ редовно на училище. Навѣрно, азъ ще мога да наглеждамъ детето. Кѣде живѣете?

— Хе натамъ. Като повървишъ малко, ще стигнешъ до кжщата на Бракенъ. Но нѣма защо да бѣхтешъ пжтъ. Това не е твоя работа. Децата се гледатъ много мжчно.

— Ще се опитамъ, — забележилъ кротко Берти, който любопитствувалъ да види бебето: той не билъ виждалъ още малки деца. — А ти върви на училище!

— Добре, ще вървя, — рекло девойчето и припнало толкова бързо, колкото му позволявали бащинитѣ му обувки, десетъ пжти по-голѣми отъ нозетѣ му.

Не привикналъ къмъ дълги разходки, Берти се уморилъ, но състраданието и любопитството му придали бодростъ и той закрачилъ по локвестия пжтъ. Обувкитѣ и чорапитѣ му се изцапали още повече. Стигналъ до една хижа. Потропалъ. Никой се не обадилъ отъ вжтре. Берти решилъ да влѣзе.

Най-напредъ видѣлъ бедно легло, а на него — болна жена. На пода се търкаляло дете съ много голѣма глава. Край огъня седѣло друго, което държело въ ржцетѣ си нѣщо чудновато, завито въ дрипи. Това чудновато нѣщо плачело. Берти разбралъ, че това ще да е бебето, за което момичето се боело — да не би да се попари.

Когато Берти влѣзълъ, момчето, което държело бебето, погледнало влѣзлия съ острия погледъ на чернитѣ си очи и казало съ изплашенъ гласъ:

— Мамо, нѣкакъвъ господинъ иде!

Берти си снелъ шапката и пристжпилъ къмъ леглото.

— Много ли сте болна? — запиталъ той жената съ любезенъ ласкавъ гласъ. — Срецнахъ едно момиче, което... се толкова много безпокоеше за детенцето, че... азъ обещахъ... да се погрижа... да го отмѣня тукъ...

Жената се повдигнала на лакътъ и погледнала Берти безпокойно и разсѣяно.

— Охъ, малки господинчо, едва ли би можалъ да ни помогнешъ. Освенъ — ако имашъ да ни дадешъ нѣкоя пара и друга...

Жената го изгледала сърдито и се повалила на леглото.

— Не мога ли да ви помогна съ нѣщо друго? — запиталъ плахо Берти.

— Съ какво друго? — намѣсило се онова момче, което се търкаляло на пода. — Може би, ти имашъ поне медни пари, а?

— Не, нѣмамъ.

Въ това време детето се заплакало, и момчето почнало да го клати силно.

— Недей го трѣска тъй! — рекълъ съ безпокойство Берти. — Това ли детенце наричате бебе?

— Разбира се, — отвърнало грубо момчето, което наричали Дикъ. — Това е то — проклетото бебе! Разплаче ли се, не можешъ го умири. А ти защо питашъ? Влиза ли ти въ работа?

— Мислѣхъ, че ще мога да го позалиша, — казалъ страхливо малкиятъ графъ. — Обещахъ на сестра ти...

Дикъ се изсмѣлъ диво и рекълъ:

— Бебето ще ти издраще муцуната, бе! Да не мислишъ, че е лесна работа?

Момчето, което лежало по коремъ, се обърнало на едната си страна и рекло на Берти:

— Ти изглеждашъ добъръ господинъ. Недей се сърди на Дика! Той си счупи крака. Мама е болна. Отъ вчера не сме турили нищо въ уста.

И едри сълзи закапали при тия думи отъ очитѣ му.

— Ахъ, Боже Господи, що да правя? — викналъ съ въздишка малкиятъ графъ, като си спомнилъ за паритѣ и часовника.

Той застаналъ предъ детенцето и почналъ да му казва съ умиленъ гласъ:

— Бебе, мило бебе, недей плака!

Сетне се навелъ надъ него и му замахалъ съ червения си коприненъ поясъ. Червената свила привлѣкла погледа на бебето. То млькнало, прострѣло ржчици къмъ пояса и най-сетне се засмѣло. Берти се зарадвалъ на своя успѣхъ. Той си развързалъ пояса и го далъ на бебето.

Очитѣ на Дика свѣтнали.

— Господине, — рекълъ той. — Това може да се продаде.

— О, не, не бива! Нека бебето си играе съ него. Колко му сж хубави очитѣ и колко мило се смѣе!

— И обувкитѣ може да се продадатъ, — продължилъ Дикъ, като разгледалъ новитѣ обувки съ сребърни закопчалки на Бертовитѣ нозе.

— Стига си дрънчилъ^[1], Дикъ! — викналъ Томъ на брата си. — Не те ли е срамъ?

Берти не знаелъ, що да прави. Да си продаде обувкитѣ му се виждало невъзможно: какъ ще ходи босъ? Но той разбралъ, че семейството е гладно и нѣма кой да го нахрани. Тогава си спомнилъ за единъ светия, за когото билъ чель въ книгитѣ, че си далъ дрехата на единъ беднякъ.

И запиталъ Дика:

— Наистина ли може да се продадатъ моитѣ обувки?

— Може, може. Ще дадатъ за тѣхъ пари, колкото да купимъ нѣщо за ядене. Ще има и млѣко за бебето.

— Недей обира малкия господинъ! — казалъ майката съ слабъ гласъ.

— Добре, — казалъ Берти. — Да ти ги дамъ, но какъ ще вървя безъ обувки?

— Както вървишъ сега, и дори по-добре. Нѣма да се спъвашъ о камънитѣ. А за бѣгане е най-лесно босъ. Виждашъ ли ни насъ? Откакъ сме се родили, не сме обували обувки.

На Берти дошло на езика да каже, че ще го бжде срамъ да ходи босъ, но се сѣтиль, че такива думи не бива да се казватъ предъ деца, които никога не сж имали обувки. Безъ да се колебае, той си изуль обувкитѣ.

— Ето, — рекълъ. — Продайте ги и си купете хлѣбъ.

Дикъ се хвърлилъ къмъ обувкитѣ и почналъ да ги разглежда, като ги въртѣлъ въ ржцетѣ си.

— Колко ме е ядъ, че не мога самъ да отида да ги продамъ! Хайде, Томе, тичай по-скоро при бабата-продавачка и ни купи хлѣбъ, месо, картофи, млѣко за бебето, за мама ракия и още нѣщо, ако старата ти даде.

Когато Томъ излѣзълъ съ обувкитѣ, настѣпило мълчание. Само бебето проплаквало отъ мигъ на мигъ. Дикъ рекълъ по едно време:

— Малки господине, я налѣй въ котела вода и го сложи на огъня! Поради тая проклета счупена нога не мога да стана. А добре би било, ако водата кипне, докле се върне Дикъ.

Берти се заелъ съ готовность за работа. Той вдигналъ съ две ржце тежкия котелъ, който му стигалъ чакъ до колѣнетѣ, налѣлъ въ него вода и съ голѣмъ трудъ го намѣстиль на огнището. Тая работа му се видѣла мжчна. Още по-мжчно му се видѣло да раздуха огъня, но най-после успѣлъ да направи и това. Отъ пепельта на огнището мокритѣ

му дрехи станали мръсно-кафени. Влѣзла му пепель и въ очитѣ и дълго следъ това трѣбвало да ги търка, за да му премине болката.

— Колко си неумѣлъ! — казалъ му Дикъ. — Вижда се, че не си залавялъ до сега никаква работа, голѣмъ дръвникъ си!

Най-сетне Томъ дошелъ. Той донесълъ кошница, пълна съ покупки.

— Колко нѣща ми даде бабата за обувкитѣ! — викналъ радостно той. — Два хлѣба, цѣло кило месо, лукъ, картофи, телешко печено, бутилка млѣко и бутилка ракия. Освенъ това — и кжсче луканка. Него ми даде прибавка.

— Дай да видя! — викналъ Дикъ.

Като разгледалъ нѣщата, той казалъ на Берти:

— Дай на бебето да пие млѣко, а ние съ Тома ще сготвимъ.

Малкиятъ графъ пресипалъ частъ отъ млѣкото въ тънка кратуна съ гумена запушалка и я поднесълъ до устата на бебето, което почнало жадно да смуче.

— Погрижете се и за майка си! — рекълъ Берти.

Томъ, който презъ това време дѣвчелъ кжсче хлѣбъ, налѣлъ на майка си чашка ракия, сипалъ въ нея гореща вода, сложилъ малко захаръ и подалъ питието на майка си. Болната го изпила, безъ да си отвори очитѣ. После ѝ дали хлѣбъ и кжсче телешко.

Двамата братя нарѣзали зеленчукъ и месо и нахвърляли нарѣзаното въ котела. Бебето изпило млѣкото и почнало да гризе една хлѣбна кора, що му подалъ Берти. Момчетата се били улисали въ готвенето. Тѣ забравили своя благодетель. Дори и бебето било толкова заето съ кората, че си не спомняло вече за червения поясъ, отдавна изцапанъ съ пепель.

Като разбралъ, че не е потрѣбенъ вече никому, малкиятъ графъ се измъкналъ отъ стаята. Но колко трудно му се видѣло да върви босъ! Още при първата крачка си чукналъ крака о единъ камъкъ и писналъ отъ болка. Какъ ще върви по-натамъ?

Било вече пладне. Отвждъ полетата се виждала гора. Хубава гора. Тамъ трѣбва да е прохладно. Навѣрно, има и вода. Има и сѣнка — да си поспи човѣкъ.

Слънцето печело силно. Берти билъ уморенъ. Усѣщаль жажда. Освенъ това, макаръ да се радвалъ, че е помогналъ на беднитѣ деца, тѣхната неблагодарность го наскърбявала.

Но той си казалъ:

— Нима пъкъ трѣбва да очакваме благодарностъ за добринитѣ, що правимъ? Тогава е по-добре никакъ да ги не правимъ.

Той се запжтиль къмъ гората. Пжтеката била мека. Тя минавала презъ ливади. Дълго вървѣль по нея малкиятъ графъ, додето стигне до гората. Най-после легналъ подъ първото дърво, що му се изпрѣчило на пътя. Отъ нозетѣ му течела кръвь. Ухапала го оса. Страшно го заболѣло. Но — трѣбвало да търпи.

Като си спомнилъ онова, що билъ чель по книгитѣ и слушалъ отъ учителя си, Берти се утешиль.

— Христось и светиитѣ сж търпѣли много по-голѣми мжки, — си казалъ той.

Както лежелъ на тревата, той гледалъ фазанитѣ, които минавали, влачейки дългитѣ си шарени опашки, дроздетѣ, които кълвѣли червеи и брѣмбарчета, кълвачитѣ и другитѣ птици. Най-после заспалъ.

Когато се събудиль, слънцето било климнало къмъ западъ. Сѣнкитѣ били дълги. Берти си вдигналъ главата и видѣль предъ себе си момче — загорѣло, босо, парцаливо, прилично на просяче. Момчето гледало Берти, а Берти — него, но и двамата се гледали съ любопитство.

Малкиятъ графъ си помислиль:

— Навѣрно, и тоя е беднякъ, като Тома и Дика. Много ми е жално, че нѣма съ що да му помогна.

Онова момче държело задъ гърба си нѣщо, което се мжчело да скрие. Въ другата му ржка имало прибори, направени отъ пржчки, връвчици, вжзли и клупове. Берти знаель, че това сж примки. Той билъ виждалъ, какъ въ неговитѣ гори пазачитѣ намиратъ такива примки и ги развалятъ.

— Охоооо! — викналъ той, като скочиль. — Разбрахъ! Ти си хваналъ фазанъ. Не те ли е грѣхъ да крадешъ?

Момчето, което било на години колкото Берти, се много изплашило. То разбрало, че има работа съ дете на знатни родители.

— Милички господине, моля ви се, недейте ме обажда! — рекло то. — Ще ви дамъ птицата. Само недейте ме обажда!

— Тя ми не трѣбва, — отвърналъ презрително Берти. — Какъ смѣшъ да ми предлагашъ тая птица? Тя е чужда, а ти си я убиль. Значи, ти си крадецъ!

— Да, но... но... опитало се да се оправдае момчето. — И татко ги ловѣше.

— Значи, и той е крадецъ!

— Не, не, той бѣше добъръ, много добъръ бѣше къмъ мене, но умрѣ. Има година вече. И мама е болна. Сестрицата ми сѣщо лежи. Нѣма що да ядемъ. А сестрицата ми плаче, плаче... И ето, азъ взехъ примкитѣ, които бѣше направилъ баща ми, и тръгнахъ по гората. Що да правя? Ако ме обадите, ще ме затворятъ, като баща ми. Що ще стане тогава съ мама? Ами съ сестричето ми? Тѣ си нѣматъ никого, освенъ мене.

— Азъ не знамъ, чия е гората, и затова не мога да те обаждамъ. Па и да знаехъ, пакъ не бихъ те обадилъ. Азъ не съмъ пазачъ. Но не правишъ добре, като крадешъ.

— Що да правя?

— Нали знаешъ, чия е гората?

— Знамъ.

— Ще отидешъ при господаря и ще му отнесешъ птицата. Ще му поискашъ прошка и ще обещаешъ, че за напредъ нѣма вече да правишъ това.

— Азъ ли да отида? За нищо на свѣта! Щомъ ме видятъ, ще ме затворятъ.

Въ това време между дърветата се мѣрнали две сѣнки. Момчето прошепнало:

— Пазачитѣ!

И, като хвърлило примкитѣ и птицата на колѣнетѣ на Берти, побѣгнало. Малкиятъ графъ билъ толкова поразенъ отъ неочакваната случка, че не можалъ да каже дума. Момчето се изгубило. Веднага следъ това се явили двама горски пазачи съ пушки. Единъ отъ тѣхъ грубо хваналъ Берти за яката и му викналъ:

— Ахъ ти, негоднико! Пипнахъ ли те най-последно? Ще изедешъ такъвъ бой, какъвто не си и сънувалъ!

Берти дошелъ на себе си. Той се изправилъ и казалъ съ достоинство:

— Лъжете се. Азъ не съмъ убилъ тая птица.

Пазачътъ се ядосалъ. Той видѣлъ калнитѣ дрехи на момчето, боситѣ му крака, мъртвата птица и примкитѣ. Не обърналъ внимание

на това, че кучетата, които познават по-добре отъ хората, кой е зълъ и кой — добъръ, душили приятелски Берти.

Единиятъ пазачъ взелъ фазана и примкитѣ, а другиятъ извилъ ржцетѣ на Берти задъ гърба му и ги вързалъ, па го повелъ. Като излѣзли отъ гората, пазачитѣ се спрѣли да приказватъ. Оня, който водѣлъ момчето, казалъ на другаря си:

— Господарьтъ ще бжде тая вечеръ въ града. Ти върви, а азъ ще отведа тоя негодникъ у насъ и ще го затворя до утре заранъ. Каква смѣлость у тия разбойници! Да бѣше убилъ заекъ — както и да е. А то — фазанъ!

Следъ това ударилъ Берти съ пестникъ по гърба и го подкаралъ отново. Малкиятъ графъ се извърналъ и рекълъ възмутено:

— Вие сте много лошъ човѣкъ! Много лошъ! Едъръ и силенъ, а — при това — жестокъ. Това е неблагогородно.

— Ахъ ти, проклето дяволче! — викналъ пазачьтъ и лепналъ такъвъ плесникъ на Берти, че момчето щѣло да падне. — Ти ли ще ме учишъ на умъ? Като те напердаша, ще млъкнешъ изведнѣжъ! Открадналъ си отъ нѣкое богатско дете дрехи, както открадна тоя фазанъ. Да си можелъ, и обувки си щѣлъ да откраднешъ.

Стигнали до кжщата на пазача. Мжжьтъ потропалъ смѣло. Излѣзли жена му и децата му да го посрещнатъ.

— Какъвъ е тоя, дето го водишъ? — попитала жената.

— Крадецъ на фазани. Единъ отъ онова семейство, което постоянно краде птици и зайци въ нашата гора. Пипнахъ го най-сетне.

— Какво ще стане съ него? — запитало едно отъ момчетата.

— Презъ нощъта ще го затворя въ кокошарника, а утре ще го отведа при господаря.

— Азъ не съмъ кралъ птици, — заявилъ Берти, като погледналъ пазача право въ очитѣ. — Азъ съмъ графъ Авильонъ.

— Стискай си езика, или ще го отрѣжа! — крѣсналъ пазачьтъ. — Ти искашъ и да се подигравашъ съ мене! Графъ — съ примки и фазанъ въ ржце! И безъ обувки. И цѣлъ окалянъ.

Той стисналъ Берти за яката и го повелъ, па го тласналъ въ кокошарника и го затворилъ. Неочакваната поява на момчето изплашила кокошкитѣ и пѣтела. Почнали да плѣскаатъ съ криле, да кудкудякатъ, да скачатъ. Пѣтельтъ изкукуригаль.

— Тая вечеръ ще спишъ тукъ, а утре вечеръ — въ затвора! — викналъ пазачътъ и си отишелъ.

Берти падналъ на купчината мръсна слама и се разплакалъ. Нозетъ му били кървави, изранени. Цѣлото тѣло го болѣло. Отъ гладъ и умора му се виело свѣтъ.

— Ако е толкова мъчно да се живѣе, — си помислилъ той, — какъ се намиратъ хора да живѣятъ до сто години?

Въздухътъ билъ тежъкъ, разваленъ, вонещъ. На Берти все повече прилошавало. Какъ ще прекара тая нощъ? Той ще умре. Нищо! Нека умре! По-добре смъртъ, отколкото такъвъ животъ.

По едно време отъ малкото прозорче се зачулъ ласкавъ женски гласъ:

— Клето момченце, ето ти вода, малко хлѣбъ, млѣко и сирене. Само недей казва на мъжа ми, че съмъ ти донесла.

Като станалъ съ голѣма мъжа, Берти взелъ донесеното.

— Благодаря ви, госпожо — рекълъ той съ слабъ гласъ. — Много ви благодаря. Но ви увѣрявамъ, че азъ не съмъ убилъ птицата. Азъ съмъ наистина графъ Авильонъ.

Когато жената си влѣзла въ кѣщи, запитала мъжа си:

— Увѣренъ ли си, че това момче е наистина крадецъ? То казва, че е графъ. Па и по всичко се вижда, че не е просто дете.

— Босоногъ графъ! — разсмѣлъ се пазачътъ. — Ти си глупава, като рѣпа. Не го ли виждашъ по дрехитъ, че е крадецъ? Азъ съмъ го виждалъ сума пѣти въ нашата гора, но все е успѣвалъ да избѣга. Най-после го пипнахъ. Господарътъ ще ме награди.

Съпругата не посмѣла да каже следъ това дума, защото знаела, че мъжъ ѝ се лесно разядосва. А като се ядоса, почва да бие.

Презъ това време малкиятъ графъ ядѣлъ съ охота донесеното. Когато почналъ да пие млѣко, отъ нѣкъде се примъкнало къмъ него едно мъничко кученце — бѣло, съ черни петна. При свѣтлината на месеца, която минавала презъ малкото прозорче, Берти разгледалъ кученцето. То било нюфаундленско, на около четири месеца. Момчето му се зарадвало много. Кученцето почнало да дърпа хлѣбъ отъ рѣцетъ на Берти и да си пѣха муцунката въ паницата съ млѣко. Момчето на драго сърдце си раздѣлило храната съ него. То се радвало, че си има другаръ.

Но най-после умората надвила. Малкият графъ заспалъ, както билъ пригърналъ кученцето. Той се пробуждалъ много пжти презъ нощта. Викалъ слугинята, бавачката, слугата. Но никой се не явявалъ. По едно време, както билъ притисналъ кученцето до гърдитѣ си, извикалъ колкото му сила държи:

— Азъ не съмъ ловилъ фазани. Азъ съмъ графъ Авильонъ. Нѣмате право да ме държите въ тоя затворъ. Пуснете ме! Пуснете ме!

Кокошкитѣ се събудили, почнали да бѣхтятъ крила, да издаватъ уплашено звукове. Кученцето наченало да рѣмжи безспокойно. После всичко затихнало. Въ кжщата на пазача всички спѣли, а той билъ отдавна отишелъ съ пушката си и съ две кучета въ гората — да дебне крадци и ловци на чужди дивечъ. Малкият графъ презъ това време сънувалъ страшни сънища.

Почнало да се разсъмва. Пѣтелтъ пропѣлъ. На прозорчето се показало широкото и добродушно лице на пазачката.

Тя казала:

— Момченце, Джорджъ ще дойде да те вземе въ осемъ часа. Той е много строгъ. Но нали ти не си хваналъ фазана?

— Не, — отвърналъ Берти съ отпадналъ отъ мжки гласъ. — Изглежда, че ме тресе. Имамъ треска.

— Кажи тогава кой е убилъ птицата. Ако ни кажешъ, Джорджъ ще те пусне. Ще хапнешъ супа, а после ще те качимъ на магарето и ще те откараме у васъ. Кажи.

— Не, госпожо, това не мога да кажа, — рекълъ решително малкият графъ. — Нѣмамъ право да го кажа.

Жената пуснала птицитѣ. Следъ това почнала отново да разпитва момчето, кой е крадецътъ и какъ сж се озовали примкитѣ и фазанътъ у него. Но и тоя пжтъ Берти не издалъ крадеца. Той седѣлъ на мръсната слама, галѣлъ кученцето и мълчелъ.

Дошелъ пазачътъ.

— Хайде излизай, негоднико! — викналъ той на Берти. — Тръгвай да си получишъ наградата: сто пржчки по голо и единъ месецъ затворъ само на хлѣбъ и вода. Тогава ще престанешъ да крадешъ.

Берти излѣзълъ отъ кокошарника, едва държайки се на слабитѣ си болни нозе. Кученцето тръгнало по него.

— Вие се обръщате къмъ мене грубо безъ причина, — рекълъ съ достоинство малкиятъ графъ на пазача. — Азъ и тъй ще тръгна съ васъ.

Сетне прибавилъ плахо:

— Кученцето иска млѣко. Гладно е, горкото!

— Я тръгвай, безъ да дрънкашъ! Това не е твоя работа.

И пазачътъ хваналъ момчето за яката и го хвърлилъ въ една талига. Потеглили. По-мжчително пътуване Берти не можель да си представи. Отъ силното друскане той едва не изгубилъ съзнание. Слава Богу, че до дома на господаря не било далече.

Стигнали. Една едра жена отворила вратата на чифлика, всрѣдъ чиито дворъ се издигнала висока кжща.

— Крадецъ ли си хваналъ? — запитала вратарката.

— Крадецъ зеръ! И то съ примки и убить фазанъ. Какво ще речешъ следъ това, а?

— Ще река, че си опитенъ пазачъ. Че ще те наградятъ, навѣрно. Може и да те повишатъ.

Пазачътъ слѣзълъ отъ колата, хваналъ Берти за врата и го повѣлъ съ достоинство, като човѣкъ, който си знае цената. Стигнали до голѣмата хубава кжща.

Предъ вратата стоялъ лакей.

Искамъ да видя господаря, — рекълъ пазачътъ. — По важна работа.

— Господарътъ те чака.

Влѣзли. Слугитѣ изглеждали съ любопитство и очудване малкия пленникъ.

— Крадецъ! — казвалъ пазачътъ съ гордость, минавайки край тѣхъ. — Цѣла зима и цѣла пролѣтъ го дебна, но на край го пипнахъ.

Тѣ влѣзли въ библиотеката — голѣма хубава стая, всрѣдъ която седѣлъ предъ писмена маса старъ господинъ съ приятна външность.

Грубиятъ Джорджъ се изведнѣжъ измѣнилъ. Той почналъ да се кланя унижено, да се свива, да се усмихва мазно. Сложилъ на масата примкитѣ и птицата и казалъ:

— На мѣстото на престѣплението го заловихъ, съръ. Цѣла зима го дебнахъ. Той е синъ на оногова, който попадна въ затвора и тамъ умрѣ.

— Колко е мъничък, горкият! — казал господарьтъ, като почналъ да разглежда престъпника. — Той е още детенце.

— О, недейте го гледа, че е малък, сър! — казал Джорджъ. — Въ кражбитъ той надминава и голѣмитъ. Той е страшенъ крадецъ.

Въ това време Берти излѣзълъ напредъ и казалъ съ слабъ гласецъ:

— Той има грѣшка, сър. Азъ не съмъ открадналъ фазана. Азъ съмъ графъ Авильонъ.

— Господи Боже! — викналъ господарьтъ, който скочилъ отъ креслото, като чулъ думитъ на момчето.

И — като се обърналъ къмъ пазача — рекълъ му:

— Ти си непоправимъ идиотъ. Веднага те уволнявамъ и предавамъ на властитъ — да те сждятъ. Този е малкиятъ графъ, когото търсятъ по цѣлия островъ и едва ли не по цѣла Англия. Махни се отъ очитъ ми!

Сетне казалъ на Берти:

— Много ми е съвестно, мило момченце, че сж постъпили къмъ тебе толкова грубо. Извини ме! Азъ не знаехъ нищо за това.

Но Берти не слушалъ извиненията на господаря. Въ ушитъ му звънтѣло. Предъ очитъ му играели червени кржгове. Той падналъ въ несвѣсть предъ нозетъ на стария господинъ.

Почналъ да звъни звънецътъ. Цѣлата кжща се събрала. Най-после свѣстили малкия графъ.

— Моля ви, недейте уволнява своя пазачъ, — рекълъ Берти, като си отворилъ очитъ и видѣлъ надъ себе си господаря. — Той е мислѣлъ, че си върши работата, както трѣбва. Наистина, азъ му казахъ, кой съмъ, но той... безъ обувки... въ тия дрехи... той не можеше да повѣрва. Не, той не е виновенъ. После... ще ли ми позволите да купя кученцето? То гладува тамъ, въ кокошарника.

Съръ Хенри — тъй се казвалъ стариятъ господинъ — пратилъ веднага да съобщатъ на бабата на Берти, че внукъ ѝ е у тѣхъ. Оказало се, че тѣ сж търсили детето по съвсемъ друга посока, защото лодкарчето ги излъгало.

Берти станалъ. Той скръбно се разхождалъ по терасата, предъ замъка на съръ Хенри, а следъ него подскачало кученцето, доведено отъ кжщата на пазача.

— За що мислишь, мое дете? — запиталъ го господарьтъ, който билъ благороденъ и образованъ човѣкъ.

Устнитѣ на момчето затреперили. То рекло:

— Азъ виждамъ... че не струвамъ нищо... Хората сж добри къмъ мене само заради паритѣ ми и заради моята графска титла. А когато нѣмамъ пари и не могатъ да ме познаватъ, че съмъ графъ... виждате, що излиза.

И едри сълзи закапали по лицето му.

Но съръ Хенри го утешилъ.

— Мое мило момче, — му казалъ той. — Не е важно, кои сме и какви сме, а що правимъ. Нито титлитѣ, нито богатството значатъ нѣщо. Ако се грижимъ само за себе си, всички ние — и богати, и бедни — не струваме нищо. Нѣма значение това, че хората се отнасяли къмъ насъ добре или зле. Важно е — какъ се отнасяме къмъ тѣхъ ние. И къмъ добритѣ и къмъ злитѣ трѣбва да се отнасяме добре.

— Вѣрно е, — рекло момчето. — Ще се мжча винаги да постѣпвамъ така.

[1] Дрънча, дрънкамъ — (разг. пренебр.) говоря много, напусто.
— Бел.ел.кор. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.